

Hein van Iersel

Green, greener, greenst

Bedrijfseconomisch gezien is het redelijk gebruikelijk om de waarde van een green af te schrijven over een periode van 75 jaar. Deze berekening gaat er vanuit dat de investering die in de aanleg van een green gedaan wordt zo groot is, maar ook zo doordacht wordt gepland dat deze minstens 75 jaar in stand moet blijven. Dat deze economische wet niet altijd op gaat blijkt uit het voorbeeld van De Haar, waar in minder dan 25 jaar de greens al twee keer op de schop zijn gegaan.

Een interview met Cees Dissel, head-greenkeeper van Golfclub De Haar.

Prins Bernard

Golfclub De Haar bestaat officieel sinds juni 1974 toen de club werd geopend door prins Bernard. De club was ontstaan uit een initiatief van de Vleutense junior-kamer die het plan had opgevat om in het oude vervallen park rond kasteel De Haar een golfclub te beginnen. Zij kregen hierbij medewerking van de eigenaar van het kasteel met daarbij behorende landgoed Baron van Zuylen van Nijenveld. De baron gaf het ca. 58 ha. grote Zuiderpark in pacht aan golfclub De Haar, die daar een 9-holes golfbaan op stichtte. Het oorspronkelijke ontwerp van de baan werd getekend door golfarchitect Frank Pennink.

Heidemij

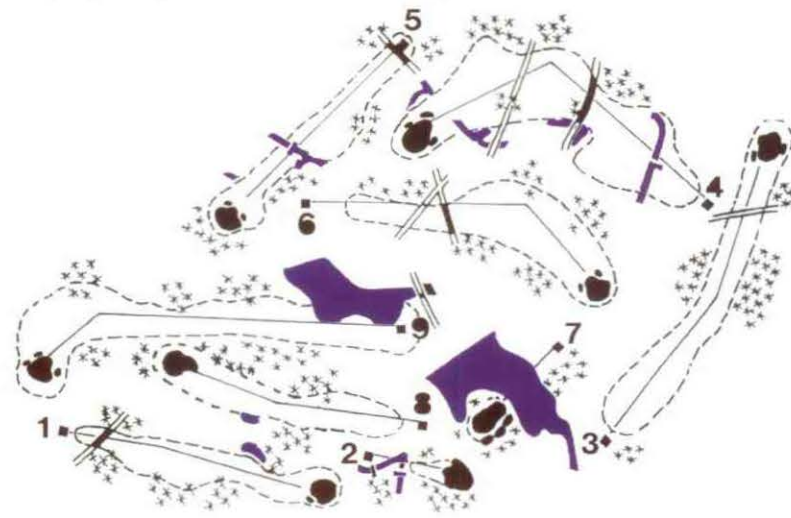
Cees Dissel werkte in het begin van de 70'er jaren bij de Heidemij, waar hij voornamelijk bezig was met het ontwerp van sportterreinen. Omdat de Heidemij met de club een afspraak had gemaakt, dat het personeel zou leveren dat na de aanleg bij De Haar in dienst zou komen, werd Dissel plotseling gepromoveerd tot head-greenkeeper van de nieuwe baan.

Dissel: "In die tijd wist ik nog helemaal niets van golf. In een kruiswoordpuzzel had ik wel eens gelezen 'tee; afslagplaats bij golf', maar verder ging mijn kennis niet. Je had toen ook nog geen golf op TV. Golf was nog echt een elitesport. Als je in die tijd vertelde dat je op de golfbaan werkte, dan begonnen mensen ook ineens netjes tegen je te praten, alsof je van een andere planeet kwam".

Piketpaaltje

Cees Dissel: "De aanleg van een green ging toen nog heel eenvoudig. In het centrum van de geplande green werd een piketpaaltje geslagen. Daar om heen werd een forse hoeveelheid grond gestort, die vervolgens door de bestaande toplaag heen gefreesd werd. In prin-

cipe is zo'n aanleg misschien niet helemaal verkeerd, maar op de ondergrond van De Haar, die uit hele zware, vette klei bestaat, is dat vragen om problemen. Daarbij komt nog dat de greens voor een groot gedeelte, om lengte te win-

nen onder de bomen, bijna in het bos werden gebouwd en daardoor nog langer nat bleven.

In onze ogen is zo'n aanleg heel primitief, maar je moet je wel indenken dat de complete aanleg van 9-holes toen voor 150.000 gulden moest gebeuren. En dat was toen ook geen wereldbedrag. Het jaar na de aanleg ging het nog wel. Toen was de grond nog los genoeg. Maar al heel snel kwamen de ziektes. Alles hebben we gehad: fusarium, ronde plekkenziekte, dollarspot en ga maar door. Daarbij kwam nog eens dat de greens eigenlijk wegzakten.

Als je dan bedenkt dat wij in die tijd met vreselijk veel wateroverlast de greens dressten, met een mengsel van 60 zand:40 edelcompost, dan geeft dat wel aan dat wij - naar huidige maatstaven - niet vreselijk veel kennis in huis hadden. De greens werden door het dressten alleen maar vetter en hielden nog meer water vast in plaats van andersom".

Jim Arthur

Als adviseur had De Haar in die tijd de bekende Engelse agronoom Jim Arthur of Jimmy Arthur, zoals Dissel hem noemt. Deze dacht een oplossing te hebben voor het probleem van De Haar in de vorm van een zogenaamd *Perched Water Table* (zie het artikel van Kappen elders in dit blad). Een hernieuwde aanleg van de vijf slechtste greens zou de

oplossing moeten brengen.

Dissel: "Een aantal greens was nog wel aardig, waarschijnlijk omdat daar toen wat meer zand was gebruikt of dat die beter opdroogden doordat er minder bomen rondom stonden".

De nieuwe greens, die volgens de specificaties van Arthur werden gebouwd, bestonden uit 10/15 cm dikke blokzoden, die uit de bestaande greens werden gestoken. Daaronder een tussen-laag in een verhouding 70/30 zand/compost. Daarna kwam een afdeklag van een grof soort kolen-as en daar onder ten slotte de grintlaag.

De tweede aanleg werd door een plaatselijke aannemer uitgevoerd onder de regie van de Engelsman Brian Pearson.

Ook de nieuwe greens leken zich het eerste jaar nog redelijk te houden omdat de grond nog lekker los was. Maar al snel begon het verhaal weer van voren af aan. Schimmelziektes; van 1 oktober tot 1 maart grotendeels dicht etc, etc. Aan het eind van de 80'er jaren heeft Dissel toen samen met de toenmalige baancommissaris Weseman een plan gemaakt om de problemen aan te pakken. Een plan dat verder ging dan alleen de problemen rond de green, maar ook de fairways en de bossen omvatte. Voor de fairways werd in samenspraak met Leo Kappen, een regime van jaarlijks dressen ingesteld om deze te versralen en beter begaanbaar te maken.

Dissel: "Zeker in de winter stond je op de fairways gewoon tot aan je enkels in de blubber, zo nat waren ze".

Het eerste jaar werd er maar liefst 1200 m³ topdressing opgebracht in een verhouding 90:10. Dat zand werd gewoon opgebracht. Erin brengen ging niet omdat de kleilaag te vet was om een Vertidrain toe te passen. Door de wormen-activiteit werd het zand vanzelf gemengd met de toplaag. Top-dressen van de fairway is De Haar al die jaren blijven doen. Zij wel dat de jaarlijkse

hoeveelheid terug is gebracht van 1200 naar 800 kuub. Dit herhaald dressen heeft duidelijk geholpen, want als ik begin december '96 De Haar bezoek na een hevige regenbui zijn de fairways stevig en goed begaanbaar.

Het tweede onderdeel van het plan betreft het bosgebied van De Haar waar tal van monumentale bomen te vinden zijn. Voor het beheer van de bospartijen werd een breed bosbeheersplan opgesteld met een looptijd van 25 jaar. Het doel van dit plan was het verhogen van de natuurwaarden, het behoud van het karakter van het landschap, gekoppeld aan de belangen van de vereniging als belangrijkste gebruiker van het

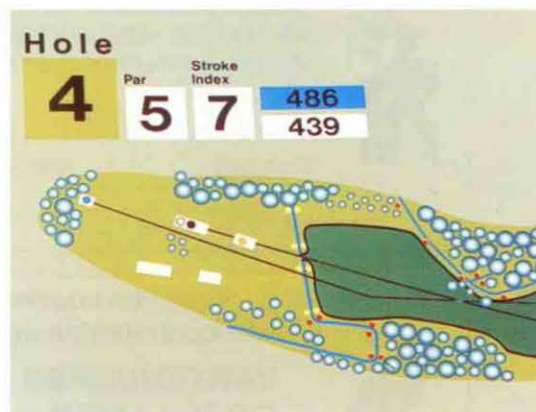
Zuiderpark. De meest ingrijpende verandering die het bosbeheersplan inhield was het rücksichtloos verwijderen van alle iepen (bijna 600), omdat die voor een groot gedeelte waren aangetast door de lepenziekte.

Green, Greener, Greenst

Ondanks al die verbeteringen bleven natuurlijk de problemen met de greens

gewoon voortbestaan. Het regime voor de greens bestond uit tijd, uit heel veel beluchten met de slitten en een topverluchter. Verder gebruikt Dissel op advies van Kappen in het groeiseizoen om de week bladbemesting om het gras voldoende sterk te maken en de pH, die op plaatsen tegen de 8 is, omlaag te brengen. Verder werd de winter door met ijzer gespoten. Ook weer om het gras te harden en pH naar beneden te brengen. Dressen gebeurde zo'n 5 tot 6 keer per jaar in een 90:10 mengsel. Om de

greens wat beter ziekte-resistent te maken, werd het middel Antagon gebruikt van Bas van Buren. Dissel heeft het idee dat dit middel zeker een positief effect had op het voorkomen van Dollarspot. In '93 zijn een tweetal greens opnieuw opgebouwd. Deze greens zijn ontworpen door Allan Rijks en het werk is uitgevoerd door Groenewoud.

Dissel: "De Haar was eigenlijk het eerste werk dat Groenewoud kreeg. En dat klikte eigenlijk ook meteen.

In '94 is toen de beslissing genomen om de rest van de greens aan te pakken. Dat was voor ons wel spannend of we de leden hierin meekregen. Want die hebben toch een hoop hinder van de werkzaamheden rond zo'n aanleg. Tijdelijke greens, herrie, noem maar op. In '95 zijn de werkzaamheden uitgevoerd. En ook dit keer weer met Groenewoud als aannemer en Rijks als architect. Dat is eigenlijk perfect gegaan. Heel goed samenspel ook tussen architect en mijzelf. Heel anders dan met bijvoorbeeld Jim Arthur of Frank Pennink. Geen slecht woord over die mensen hoor, maar zij lieten niet echt ruimte voor de mening van de greenkeeper. Hun mening was wet en niks anders. Rijks had echt oor naar onze mening. Bijvoorbeeld als het gaat om de ruimte

tussen een green en bunker of hoe je bestaande bomen of mounts beter kunt integreren in de lay-out van de baan".

"In '95 zijn de greens eigenlijk het hele jaar dicht geweest. Alleen voor de competitie hebben we ze toen moeten opengooien. Dat vond ik wel bezwaarlijk. Leden mogen niet op de greens en de competitie wel. Wij dachten dat wij daarvoor dispensatie zouden krijgen, maar dat kon dus niet".

Nog niet op de top

Dissel is zeer tevreden over de veranderingen maar voegt meteen toe dat hij nog niet op de top zit. "Wij hebben nu dit jaar wat last gehad van de ronde plekkenziekte. Iets dat Kappen al voorspeld had. En de aprons hebben nog wat extra aandacht nodig, omdat die toch wel geleden hebben van de werkzaamheden".

Machinelijst Golfclub De Haar

Toro Greenmaster 3000 D	1990
Toro Reelmaster 223 D	1991
Toro Reelmaster 223 D	1992
Toro Groundsmaster 325 D	1993
Toro Guardian 72" recycler	1994
Toro Blower 2670	1993
Ransomes	
Super cartes 51 4 stuks	1994
Ryan Greensaire 24	1990
Vertidrain 120	1995
Kubota 8200	1989
Kubota st 30 + frontlader	1994
Spragelse Greenline	1988
Clubcar Carry-All	1991
Cushman topdresser	1992
Douven spuitinstallatie	1988
Huxley Slitter	1989
kipwagen	1994
motorzagen 2 stuks	
bladblazers 2 stuks	
bosmaaiers 2 stuks	
Flymo maaier 2 stuks	